

מערכה רסו. כהונת פינחס (קא,ב)

נמצא שבאופן בסיסי יש להבדיל בין משה רבנו לפינחס: משה, שאינו מזרע אהרן, יש חידוש בהגדרתו ככהן לשעתו, כהונה שלא נמשכה לבניו אחריו. לעומת זאת פינחס, שהוא מזרע אהרן, יש חידוש בהגדרתו כזר (לפי שעה, עד שהתכהן אף הוא). על פי סדר הדברים בסוגיה, נעסוק תחילה בכהונתו של פינחס ולאחר מכן במשה (במערכה הבאה).

אימתי התכהן פינחס?

פינחס נולד כבר במצרים (שמות ו,כה), אך לא הוזכר עם אהרן ובניו במשיחתם בימי המילואים. למרות זאת סוברים ר' יהודה ור' שמעון (האומרים שפינחס היה ראוי לאכול את שעיר החטאת ביום השמיני), שהוא התכהן יחד עם אהרן ובניו. לא מפורש בגמ' כיצד התכהן פינחס, לשיטה זו: אפשר שנמשח עם אהרן ובניו, אף על פי שהדבר לא הוזכר בפסוקים, ואפשר שמשיחת אהרן ובניו קידשה גם את נכדי אהרן בלא משיחה¹. לדעה זו, נראה שהברכה "ברית כהונת

סביב הדין על שריפת השעיר ביום השמיני למילואים, עולה השאלה על כהונתם של משה רבנו ופינחס בן אלעזר. לדעה ש"מפני אנינות נשרפה", השעיר נשרף משום שלא היה מי שיאכלנו, שכן כל הכהנים שנשארו לאחר מות נדב ואביהוא – אהרן ואלעזר ואיתמר – היו קרובים מדרגה ראשונה לנדב ואביהוא, ודינם כאוננים. דעה זו אינה מתחשבת במשה רבנו ופינחס בן אלעזר, הדוד והאחיין של נדב ואביהוא, ככהנים הראויים לאכול את החטאת, והסוגיה עוסקת בשאלה זו.

הדבר ברור, שבעיקרו של דבר הכהנים הם אהרן וצאצאיו, ככתוב בפסוקים רבים בתורה, כגון: "והובא אל אהרן הכהן או אל אחד מבניו הכהנים" (ויקרא יג,ב); "זכרון לבני ישראל למען אשר לא יקרב איש זר אשר לא מזרע אהרן הוא להקטיר קטורת לפני ה' ולא יהיה כקרח וכעדתו" (במדבר יז,ה). וכן בכתובים: "בני עמרם אהרן ומשה, ויבדל אהרן להקדישו קדש קדשים הוא ובניו עד עולם להקטיר לפני ה', לשרתו ולברך בשמו עד עולם" (דברי הימים-א כג,יג).

כלל, החידוש בדברי משה הוא שיאכלו למרות שהיא מנחת ציבור, ולא נתן דעתו על האנינות (ד"ה מפני אנינות).

14. מהצורך לומר זאת משתמע שהדבר נאמר לאחר שריפת החטאת והדין עליה, וכך כותב רש"י ביומא ה,ב: "כאשר צוה ה' ולא מאלי אני אומר – היו סומכין על פי הדיבור ואכלו אותו אונניו, ולא תעשו כאשר עשיתם בחטאת" (וכן ברש"י על התורה: "כאשר צויתי – במנחה", ולא הזכיר את החזה והשוק, כי טרם נאמר; אך עיין ברא"ם). אמנם הפסוק על חזה ושוק קודם לפסוק על השעיר, אך כתבו תוס' ישנים ביומא שם: "ולא מלבי אני אומר – שתהיו סבורים שטעיתי כמו בשעיר דר"ח [ותסברו שאולי היתר האנינות אפילו בקדשי שעה נאמר רק במנחה ולא בזבח. ריטב"א שם], אע"פ שהוא כתוב אחר כך – אין מוקדם ומאוחר". אפשר שהדבר רמוז בלשון "ואת שעיר החטאת דרוש דרש", ולא "וידרוש משה" וכו', שמובנו – וכבר דרש (עיין מלבי"ם יהושע א,יב: "ולראובני ולגדי... אמר יהושע").

15. לשון הגמ': "מפני מה חטאת זו נשרפה ואלו מונחות", ופירש רש"י שמשם תמה מדוע לא אכלום. בספרא (שמיני פרק ב,ב) יש נוסחאות שונות בזה, האם "מפני מה לא נאכלו אלו" או "מפני מה נאכלו אלו" (עיין רש"י על התורה שם), והדבר תלוי במחלוקת ר' יהודה ור' נחמיה (פנים מאירות; טהרת הקודש; עזרת כהנים לספרא שם): לדעת ר' יהודה, שגם קדשי שעה הותרו רק בלילה – לא נאכלו, ולדעת ר' נחמיה, שקדשי שעה הותרו גם ביום – נאכלו מיד, ואין כוונת משה לתמוה למה נאכלו, אלא תמה ממה נפשך, מדוע את אלו אכלתם ואלו לא.

16. עיין לעיל הערה 4.

17. כך על פי רש"י (פב,ב ד"ה בשדה), ותוס' שם (ד"ה כיון) סוברים שהדרשה מ"אכל תאכלו אותה בקדש", עיין לעיל מערכה קצה הערה 3.

18. רש"י כאן. לפירוש זה "מעשה" הוא מות נדב ואביהוא, ו"שעת המעשה" היא השעה שבה "צויתי". אולם ביומא ה,ב פירש: "בשעת מעשה אמר להם – כשמצא מה שעשו ששרפו שעיר החטאת... היה לכם לאוכלו בקודש כאשר צויתי אתכם במנחה", אם כן "המעשה" הוא השריפה ו"שעת מעשה" היא השעה שבה אמר "כאשר צויתי". לפירוש האחרון מובנת יותר הלשון: "בשעת מעשה אמר להם".

19. המלבי"ם (שמיני אות מח) מסביר שכאן אמר משה "צויתי" ולא "צויתי" ו"כאשר צוה ה'", כי על החטאת צוה ממסקנת עצמו ולא נצטוו בפירוש.

20. יש לדון על כמה נקודות בענין דרשה זו:

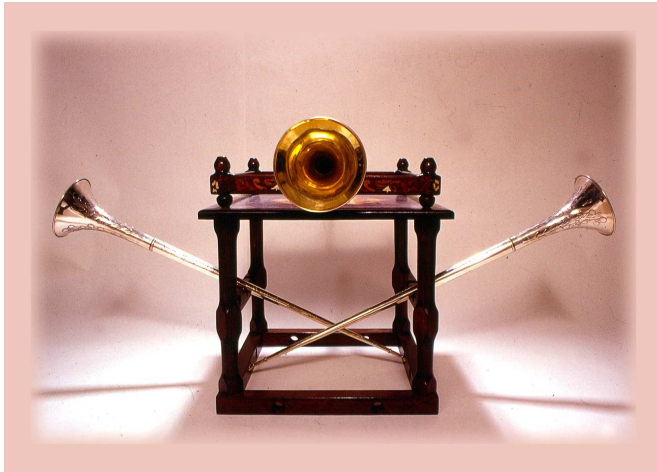
א. דרך הלימוד – הרא"ם (ויקרא שם) מסביר ש"הן" נדרש כמו "הם" בחילוף מ' ונ'. הדבר שכיח בלשון המשנה, אבל מצאנוהו גם במקרא: "...וגם ילדתי בנים. הלהן תשברנה... הלהן תעגנה" (רות א,יג-יב ואבן עזרא). בקרבן אהרן (לספרא שם) מוסף, שקשה לפרש כאן "הן" במובן של "הרי", משום שמילה זו מתאימה בציון פרט שאיננו מובן מאליו, ואילו "היום הקריבו" הוא דבר ידוע ופשוט.

ב. מיהו שדרש כך? – הגמ' קא,א אומרת זאת בין לדעת ר' יהודה ובין לדעת ר' נחמיה. בעמ' ב הגמ' מפרשת על פי ר' נחמיה באופן אחר, ש"הן היום הקריבו" פירושו: הרי היום הקריבו, לחובת היום, בקדשי זרות (כך לגרסת רש"י ופירושו, ועיין תוס' ד"ה בשלמא), וכתבו הרא"ם ובחק נתן כאן, שלאחר שמתחדש בדעת ר' יהודה הפירוש "הם הקריבו" – סוברת הגמ' שראוי לפרש כך גם לדעת ר' נחמיה, והגמ' בעמ' א הולכת לפי המסקנה בסוף הסוגיה בעמ' ב (אך עיין ספר הישר לר"ת סי' תקב).

לאידך גיסא, בברייתא ק,ב דורש ר' יהודה מ"הן היום" – "אני היום אסור והלילה מותר", אך ראה לעיל מערכה רסב הערה 3, שיש גרסה נוחה יותר בברייתא שם. עוד יש לציין לסוגיה לעיל טז,א, ממנה משתמע שדווקא ר' נחמיה דורש "הן הקריבו" כ"הם הקריבו", ועיין תוס' שם ד"ה קסבר.

ג. סדר הזמנים בקרבנות היום השמיני – מדרשה זו למד רש"י (פסחים פב,ב ד"ה הכי גרסינן והא אנינות) שהשעיר של ראש חודש הוקרב לאחר מות נדב ואביהוא, ולכן היה חשש הקרבה באנינות. הרמב"ן (ויקרא י,יט) תמה על כך, שכן בפרשת שמיני נראה שחטא נדב ואביהוא היה לאחר הקרבת כל הקרבנות היום, כשאהרן "יחד מעשות החטאת והעולה והשלמים" וירדה האש משמיים! ותיקן בדוחק, שאולי משה לא ראה את מעשי הכהנים ולא ידע אימתי הוקרב כל קרבן, וחשב שאולי השעיר הוקרב מאוחר ולכן שרפוהו בגלל ההקרבה באנינות, והשיב לו אהרן שאפילו אם ההקרבה היתה לאחר מות נדב ואביהוא – היתה כשרה, כי הוא המקריב. באחרונים תירצו קושיית הרמב"ן, שרק הקרבנות המפורשים בפרשה הוקרבו בחיי נדב ואביהוא, אבל שעיר ראש חודש הוקרב לאחר מותם (חק נתן). ואמנם היה מקום להקדים את מוסף ראש חודש לקרבנות היום השמיני, שכן "תדיר ושאינו תדיר – תדיר קודם", אבל כאן הוקדמו קרבנות היום כדי לחנוך את אהרן לכהונה בטרם יקריב את מוסף ראש חודש (קרבן אהרן על הספרא וגור אריה למהר"ל בויקרא שם). 21. אפשר שלאדם אחר יש יותר בושה לומר שלא למד כלל מאשר שלמד ושכח, אבל למשה רבנו, הלומד מפי הגבורה, אם "לא שמעתי" הרי זה מפני שהקב"ה לא לימדו זאת, ואין בכך בושה, אבל הודה על האמת ששמע ושכח (זבחי אפרים) ומיושבת קושיית בעל שירי קרבן לירושלמי בחגיגה פ"א ה"ח). לשון הספרא (שמיני פרק ב,ב): "הודה מיד ולא בוש לומר לא שמעתי", ועל כך יש לפרש, שאם היה אמר "לא שמעתי" היה עליו לעשות עצמו כשואל מפי הגבורה ולחזור ולומר שאכן הדין עם אהרן, אבל הודה מיד ואמר ששמע ושכח. דיוק זה מן הייתור "וישמע משה", ולא "וייטב בעיני משה" (צדה לדרך).

1. בפשט הדברים קשה לומר שנמשח, שהרי בפסוקים אודות המשיחה נפרטו שמות אהרן וכל בניו, בשמות (כח,א): "הקרב אליך את... אהרן נדב ואביהוא אלעזר ואיתמר בני אהרן". ובבמדבר (ג,ב-א): "ואלה שמות בני אהרן הבכור נדב ואביהוא אלעזר ואיתמר. אלה שמות בני אהרן הכהנים המשוחים אשר מלא ידם לכהן". נראה

מצות התקיעה בחצוצרות. "מצות עשה מן התורה לזעוק ולהריע בחצוצרות על כל צרה שתבוא על הצבור, שנאמר 'על הצר הצורר אתכם והרעותם בחצוצרות'" (רמב"ם הל' תעניות א,א). זאת, מלבד תקיעת חצוצרות במקדש על ידי הכהנים (הל' כלי המקדש ג,ה). במפרשים קיים דיון האם מצות התרועה בחצוצרות בעת צרה, הנוהגת גם מחוץ למקדש, נאמרה בכהנים (ראה הערה 9). במלחמת מדין מצינו שפינחס לקח עמו חצוצרות, והדבר מובן יותר לפי הדעה שהיה כהן באותה שעה.

בדרך כלל צאצאי אהרן נחשבים ככהנים גם ללא הבאת חביתין, כגון לעניין איסורם בגרושה (כדין כהנים בימינו) ואף לעניין אכילתם בקדשי קדשים (שהרי אפילו קטן אוכל בקדשים). הבאת המנחה אינה אלא כעין טקס כניסה לעבודה, ובפשטות אף אינה מעכבת (הל' כלי המקדש ה,טז). המשיחה, לעומת זאת, נדרשה לעצם הגדרת אהרן ובניו ככהנים. נראה, אפוא, מאיזכור המשיחה, שלדעת תוס' הברכה לא עשתה את פינחס לכהן כלל, אלא שלפני שנתברך – היה ככל אדם מיישראל, שאסור למושחו ולהחשיבו ככהן⁶, ולאחר שנתברך – ניתנה לבני ישראל הרשות למושחו ולחנכו לכשירצו. ולשון רבנו תם בספר הישר (חלק החידושים סי' תקג): "דאי לא כתב 'והיתה לו' – לא היו רשאים לקדש ולכהן זר". אולם בקרן אורה פירש את דברי תוס' אחרת, שמיד במעשה זמרי היה פינחס כהן

המיוחד לו, מסתבר שנכדים אחרים, אם נולדו קודם המשיחה – לא נמשחו. הרמב"ן (שמות כח,א) כותב במפורש שלא נמשחו עם אהרן ובניו: "וטעם נדב ואביהוא אלעזר ואיתמר בני אהרן... והנה יצא פינחס ושאר הנולדים, שלא נתכנהו רק אלה הארבעה הנמשחים עמו ומולדתם אשר יולידו אחרי כן". ומסתבר שגם לא התכנהו לאחר מכן, פרט לפינחס בזכות מעשהו המיוחד.

4. בויקרא רבה שם נחלקו אמוראים האם "על פני אהרן" הוא בחייו, שאהרן נטמא ואלעזר שימש תחתיו ואחר כך נטמא הוא ושימש איתמר, או שהכוונה למותו. פטירת אלעזר כתובה בסוף ספר יהושע, אחרי המעשה שפינחס שם שלום בין השבטים, אבל אין זו הוכחה שנפטר אחר כך (בפסוק לפני כן הוזכרה קבורת יוסף, שבוודאי היתה קודם, וגם הלשון "ואלעזר בן אהרן מת", ולא "וימת אלעזר", משמעה שמדובר במעשה שאירע לפני כן, ראה במערכה הקודמת, הערה 14).

5. מתרגום יונתן על הפסוק "שלח נא ביד תשלח" (שמות ד,יג), שפירש שהכוונה לפינחס, משמע שהיה גדול, ואף כתב (י,ו) שקהת ראה את פינחס. ועיין 'בית אלהים' למב"ט, שער היסודות פרק ט, שדן בגילו של פינחס בשעת יציאת מצרים, וצידד שמהפסוק "ותלד לו את פינחס, אלה ראשי אבות הלויים" משמע שהיה גדול ומפורסם ביציאת מצרים.

6. לא רק מצד איסור השימוש בשמן המשחה, אלא אין כל תוקף למעשה זה.

עולם" (במדבר כה,יג) שנאמרה לפינחס לא חידשה בו דבר, אלא שזרעו יזכה בכהונה גדולה².

בגמרא מובאות שתי דעות אחרות, המאחרות את זמן כהונתו של פינחס (ועל פיהן מוסברת דעת ר' נחמיה, מדוע שעיר החטאת נשרף מחמת האנינות ולא נאכל על ידי פינחס): דעת ר' חנינא שהתכהן בשנה הארבעים ליציאת מצרים, כשהרג את זמרי, ונאמר עליו: "והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונת עולם". רב אשי מאחר אף יותר את זמן כהונתו, עד סוף ימי יהושע, כש"שם שלום בין השבטים" בפרשת המזבח שבנו בני גד וראובן (יהושע כב). הדבר נרמז בביטוי: "וישמע פינחס הכהן", בניגוד לשאר איזכוריו שם ובמקומות אחרים: "פינחס בן אלעזר הכהן"³.

תוס' (ד"ה ההוא) מבארים את דעת רב אשי, שהמינוי לכהן תלוי גם ברצון העם, ולא נתרצו ישראל למנותו אחרי הריגת זמרי, עד ששם שלום בין השבטים. בעל זבחי צדק מסביר את היסוד הרעיוני בדבר: קנאותו של פינחס היתה ראויה, אבל עיקרה של הכהונה הוא החסד, ולכן רק לאחר ששם שלום בין השבטים התברר שהוא ראוי לכהונה. סיוע אפשרי לדעה זו מן הפסוק: "ויכהן אלעזר ואיתמר על פני אהרן אביהם" (במדבר ג,ד), שהתפרש (בויקרא רבה פרשה כ,יא) שאיתמר כיהן ככהן גדול אחרי אלעזר, ומשמע שבמות אלעזר עדיין פינחס לא היה כהן⁴.

לשיטה המאחרת את כהונתו של פינחס, יש לשאול: מדוע לא נמשח יחד עם בני אהרן? בגור אריה (במדבר כה,יג) סובר שפינחס היה קטן באותה שעה⁵.

דינו של פינחס עד שהתכהן

תוספות (ד"ה ההוא בברכה) מסבירים את דברי רב אשי: "שברכו הקב"ה שיהיה כהן, ומיד היה יכול להיות כהן, אלא שתחילה צריך להלבישו ולמושחו ולחנכו בחביתין". הדברים צריכים ביאור, מה טיבה של ברכה זו, ומה היה מעמדו ההלכתי של פינחס לפני שנמשח ונתחנך בחביתין.

שהדבר שנוי במחלוקת בין הפרשנים. ראב"ע (הארוך, שמות כח,א) מעלה אפשרות שהיו לאהרן בנים נוספים מלבד נדב ואביהוא אלעזר ואיתמר, ולא נמשחו. הוא מוכיח זאת מכך שהכהנים קיבלו ערים רבות בארץ ישראל (יהושע כא,ד), ומכאן שהיו מרובים. מראיתו משתמע שכל צאצאי אהרן התכנהו (שהרי הערים האמורות ניתנו ל"בני אהרן הכהנים", שם פס' יט), למרות שרק חלקם נמשחו! לאידך גיסא, מדברי ר' אברהם בן הרמב"ם בפירושו בשמות שם נראה שלדעתו פינחס נמשח בימי המילואים, וכך גם צאצאים אחרים, אם היו באותה שעה. כך או כך, על כל פנים נראה שלדעה שפינחס נחשב ככהן בימי המילואים – הוא הדין לשאר נכדי אהרן, וכך משתמע בתורת כהנים (שמיני פרק א,ב): "הרי הוא אומר: וימת נדב ואביהוא... ובנים לא היו להם, שאילו היה להם בנים – היו קודמים לאלעזר ואיתמר". פשטות הדברים, שאילו היו נדב ואביהוא מולידים ילדים קודם הקמת המשכן – היו ילדיהם נחשבים ככהנים ואף יורשים את הכהונה הגדולה.

2. כדברי הגמ' על הפסוק "וישמע פינחס הכהן" לדעה שנתכהן בימי זמרי, וכפי שפירשו רש"י (ד"ה לייחס זרעו) ותוס' (ד"ה ואידך) על פי הספרי. אך עיין רש"י, שהוכיח שבשלב כלשהו היו הכהנים הגדולים מבני איתמר. בזוהר הקדוש בפרשת פינחס נאמר, שהפסוק בא לחדש שאע"פ שכהן שהרג את הנפש אינו ראוי לכהונה (עיין ברכות לב,ב) – פינחס ראוי להמשיך בה.

3. על פי דעה זו, שפינחס התכנה רק בשנת הארבעים או בימי יהושע עקב מעשה

וטעון היה משיחה מיוחדת לשם כך כששם שלום בין השבטים¹¹.

מצינו ביבמות (ס,ב) שר' שמעון מוכיח מהשתתפותו של פינחס במלחמת מדין, שנאמר עליה: "וכל הטף בנשים... החיו לכם" (במדבר לא,יח), שגורת שנתגירה לפני גיל שלוש כשרה לכהונה. ראייה זו מובנת לשיטתו בסוגין שפינחס היה כהן כבר בחנוכת המשכן, ואילו לשיטת רב אשי (על פי הביאור הנ"ל בתוס', שלא היה כהן כלל) – אין ראייה משם (קרבן אורה כאן).

עוד דנו המפרשים על הריגת זמרי, לדעה שהיה כהן באותה שעה, מצד איסורו של הכהן להיטמא. המאירי (יבמות סא,א) מסביר זאת: "שבמקום שיש בו חילול כזה – אין לאו של טומאה, שיש לו תיקון, עומד בפניו". ובתרגום יונתן (במדבר כה,ח) נאמר שנעשה לו נס שלא מתו בהיותו באהל ולא נטמא.

סיכום

דעת ר' יהודה ור' שמעון שפינחס היה כהן בחנוכת המשכן. בדעת ר' נחמיה משמע שלא היה כהן, ונחלקו אמוראים האם לדעתו התכהן כשהרג את זמרי, או רק אחרי הכניסה לארץ, כשעשה שלום בין שבטי ראובן וגד לבין שאר שבטי ישראל. לדעה האחרונה, נראה מתוס' שלא נחשב ככהן כלל עד אז, ויש שהבינו אחרת, שהיה כהן אך לא התחנך לעבודה (קרבן אורה). השתתפותו של פינחס במלחמת מדין מלמדת לכאורה שהיה משוח מלחמה, ולדעה שלא היה כהן צריך להסביר אותה בדרכים אחרות.

לכל דיניו, פרט לכך שלא היה כשר לעבודה, שהיא טעונה לבישה וחינוך בחביתין⁷.

השתתפות פינחס במלחמת מדין

במלחמת מדין, לאחר מעשה זמרי, נאמר: "וישלח אותם משה... ואת פינחס בן אלעזר הכהן לצבא וכלי הקדש וחצוצרות התרועה בידו" (במדבר לא,ו). שליחתו למלחמה מעידה שהיה משוח מלחמה, כדברי הגמ' בסוטה (מג,א) על פסוק זה: "פינחס – זה משוח מלחמה". כך גם נאמר בברייתא כאן (קב,א) אודות שמחתה של אלישבע אשת אהרן ביום חנוכת המשכן: "בן בנה משוח מלחמה", ופירש רש"י: "כדאשכחן במדין", ומכאן שהיה משוח מלחמה כבר ביום הקמת המשכן. אלא שעל הברייתא יש לומר, שהיא כדעת ר' יהודה ור"ש שפינחס נתכהן מיד (קרבן אורה)⁸. על כל פנים הפסוק מעורר קושי על דעת רב אשי!

במשנה למלך (הל' איסורי ביאה יז,טו ד"ה וא"ת כפי) כתב שלדעת רב אשי לא היה פינחס משוח מלחמה, והלך למלחמה מטעמים אחרים (עיין רש"י בבמדבר שם, טעמים שונים לבחירת פינחס). ועדיין קשה עניין חצוצרות התרועה שבידו, שכן תקיעת החצוצרות מסורה לכהנים, ככתוב: "ובני אהרן הכהנים יתקעו בחצוצרות... וכי תבואו מלחמה בארצכם..." (במדבר י,ח-ט)⁹; ושמה יש לומר שהיה אחראי על שמירת החצוצרות ולא שהוא עצמו תקע בהן. ולדברי בעל קרבן אורה, שהיה כהן אלא שלא נתחנך לעבודה, הרי זה מובן¹⁰. ויש שכתבו שפינחס נמשח בימי המילואים להיות משוח מלחמה, ועדיין לא היה כהן לעניין עבודה,

מערכה רסז. כהונת משה רבנו (קא,ב-קב,א)

מברכים: "אשר קדשנו בקדושתו של אהרן". עם זאת, מצאנו שגם משה שימש ככהן בימי המילואים, הן בעבודת

הכהונה ניתנה לאהרן ולזרעו, ככתוב בפסוקים רבים (עיין במבוא למערכה הקודמת), וכפי שהכהנים

אבל לא היה ראוי לעבוד ולא נתכהן זרעו עד מעשה זמרי.

9. כמו כן נאמר בדברי הימים ב-יג,יד: "והנה להם המלחמה... ויצעקו לה' והכהנים מחצרים בחצוצרות". וכן שנינו (תענית פ"ב מ"ה): "הריעו בני אהרן הריעו". הרמב"ם (הל' תענית ד,טו) הביא משנה זו, אך לא כתב בפירוש שמצות התקיעה בחצוצרות בעת צרה היא על ידי כהנים דווקא (עיין הל' תענית א,א בהשוואה להל' כלי המקדש ג,ה), ודן בזה בקרבן אורה (תענית טז,ב). לעומתו בחינוך מצוה שפד נקט בפשטות שהמצוה על הכהנים בלבד, ומשמע שכוונתו לכל חלקי המצוה שהזכיר לעיל מיניה, גם בעת צרה.

10. לא מצינו שצריך חינוך לתקיעת חצוצרות, ומצינו בספרי (בהעלותך פיסקה עה) שר' טרפון סבר שאפילו כהן בעל מום כשר לכך.

11. שו"ת חקרי לב, או"ח סי' קיח, ופירש כן בדעת תוס'. רבי חיים פאלאג'י (ראה לעיל הערה 8) הרבה להקשות עליו, וכתב שהדעה שהיה משוח מלחמה בזמן חנוכת המשכן שנויה במחלוקת, כאמור.

7. בספר 'הדרת קדש' (מילר, ביהושע כבל) העיר עליו, שבתוס' משמע שלא כדבריו. אולם בפסקי תוס' (אות עא) כתוב: "כהן גדול צריך להלבישו ולמושו ולחנכו בחביתין", ונראה שהבין שתוס' מדברים על משיחה לכהונה גדולה, ומשיחת פינחס לכהונה הרגילה היתה קודם לכן, וצריך עיון.

8. בסדר עולם (פרק ז) הובאה הברייתא אודות אלישבע בנוסח שונה ולפיו הדבר שנוי במחלוקת: "נמצאת אלישבע בת עמינדב יתירה על ישראל ארבע שמחות... ויש **אומרים: אף בן בנה משוח מלחמה**, זה פינחס". אפשר שנחלקו אם אכן היה משוח מלחמה, אבל מסתבר יותר שלכולי עלמא היה משוח מלחמה במלחמת מדין, ונחלקו האם כבר בחנוכת המשכן נמשח לכך, ולדעה שלא – הרי זה כדעת ר' נחמיה שטרם נתכהן (רבי חיים פאלאג'י, קונטרס 'שמן ראש' בספר 'אבות הראש', סלונקי תרכב, חלק א דף כב, עיין שם באריכות רבה; תורה תמימה קהלת פ"ב הערה יז). הסבר אחר לדבר: גם אם נתכהן – לא היה צורך באותה שעה למשוח מלחמה (על כך עיין ב'שערי היכל' למסכת יומא מערכה קפז הערה 1). הרשב"ם (מובא בדעת זקנים על התורה, במדבר כה,יג) לומד מן הברייתא שהיה משוח מלחמה כבר מחנוכת המשכן,